

Protocol meer- en hoogbegaafdheid

Inhoudsopgave

1.	Algemeen.....	3
1.1.	Inleiding.....	3
1.2.	Doelstelling beleidsplan.....	3
1.3.	Missie en visie de Meander.....	3
1.3.1.	Missie.....	3
1.3.2.	Slogan.....	3
1.3.3.	Visie.....	3
1.4.	Doelgroep.....	4
1.4.1.	Selectiecriteria.....	4
2.	Signalering.....	4
2.1.	Signalering bij de kleuters.....	5
2.2.	Signalering in de groepen 3 t/m 8.....	5
2.3.	Signalering van onderpresteerders.....	5
3.	Onderzoeksfase.....	6
3.1.	Het oudergesprek.....	6
3.2.	Extern onderzoek.....	6
4.	Begeleiden en plan van aanpak.....	7
4.1.	Begeleiding en zorg.....	7
4.1.1.	Begeleiding van het kind dat versnelt.....	7
4.1.2.	De begeleiding van leerlingen in groep 1-2.....	7
4.1.3.	Begeleiding van buiten de school.....	7
4.2.	Verrijken.....	7
4.2.1.	Inzet Plusgroep.....	8
4.2.2.	Inzet methode Rekentijger.....	8
4.3.	Versnellen.....	9
4.4.	Inzet van materialen.....	9
4.5.	Rol van de leerkracht en intern begeleider.....	9
5.	Evaluatie en verantwoording.....	10
5.1.	Evaluatie.....	10
5.2.	Verantwoording.....	10
	Bijlagen.....	11
	Bijlage 1: Nadere uitleg kenmerken van hoogbegaafden.....	11
	Bijlage 2: Inventarisatielijst uitdagende materialen.....	13
	Bijlage 3: Leerlijn Plusgroep.....	14
	Bijlage 4: Protocol Versnellen.....	15

1. Algemeen

1.1. Inleiding

Op de Meander spelen wij in op de onderwijsbehoeften van ieder kind om zo hun talenten optimaal te kunnen ontwikkelen.

Op de Meander bieden wij de kinderen de verplichte lesstof en lesdoelen voor een basisschoolleerling aan. Hierbij werken zij op hun eigen niveau en stimuleren wij de leerlingen hun eigen verantwoordelijkheid te nemen. Wij richten ons ook op de kinderen die aan de bovenkant zitten, de zogenaamde meer- en hoogbegaafden. Wij willen aan hen een optimale begeleiding geven, zodat zij zich op hun niveau optimaal kunnen ontwikkelen tijdens de basisschoolperiode. In dit plan maken we duidelijk welke stappen wij willen ondernemen om deze kinderen te begeleiden.

1.2. Doelstelling beleidsplan

Als basisschool de Meander, één van de 13 scholen binnen Scholengroep Holland, willen we alle kinderen passend onderwijs bieden. Voor onze zorgleerlingen moet de begeleidingsstructuur vastgelegd zijn in een zorgplan. Meer- en hoogbegaafde kinderen vallen onder de categorie zorgleerlingen. We beschrijven een doorgaande lijn van groep 1 t/m 8 in de begeleiding voor deze kinderen. In dit beleidsplan zullen afspraken worden gemaakt over signalering, diagnosticeren en begeleiding van deze kinderen.

Hoewel de onderwijsbehoeften van meer begaafde kinderen verschilt van die van hoogbegaafde kinderen, hebben we een bewuste keuze gemaakt een beleidsplan te maken dat zich richt op een bredere doelgroep. Hierdoor heeft ons beleidsplan betrekking op een grotere groep leerlingen van de Meander. Beperken wij ons tot de hoogbegaafde leerlingen dan heeft ons beleidsplan 'slechts' betrekking op een klein select groepje leerlingen.

1.3. Missie en visie de Meander

1.3.1. Missie

Op onze school bieden wij kinderen alle kansen om hun talenten te ontwikkelen en zich te ontplooiën tot gelukkige wereldburgers.

1.3.2. Slogan

Onze slogan is: de Meander zijn wij samen.

1.3.3. Visie

De Meander is een openbare school die regulier basisonderwijs biedt. Wij spelen in op de onderwijsbehoeften van ieder kind om zo hun talenten optimaal te kunnen ontwikkelen. Creativiteit, zelfstandigheid en respect voor elkaar zijn onze kernwaarden.

Wij investeren veel in de sociale vaardigheden van de kinderen. Ons unieke maatjessysteem - waarbij oudere kinderen de jongere kinderen begeleiden bij gezamenlijke activiteiten, zoals de weekopening, de zangkring, de weeksluiting en de creatieve ochtenden - maakt de kinderen heel bewust van hun omgang met elkaar en de mensen om hen heen.

Wij hanteren de uitgangspunten van de Coöperatieve Leerstrategieën: aandacht voor het groepsklimaat, de structuur in de groep en leerlingen worden actief betrokken tijdens het samenwerken en het lesgeven.

Wij bereiden de kinderen voor op de vaardigheden die de 21ste eeuw van hen vraagt, zoals samen te kunnen leven met mensen met diverse achtergronden en leren hun weg te vinden in het digitale verkeer.

Ouders zijn onze educatieve partners, samen zijn wij verantwoordelijk voor de optimale ontwikkeling van onze kinderen. Daarbij is een open communicatie naar de ouders voorwaardelijk.

Dit alles maakt de Meander tot een open, veilige en warme school waar iedereen welkom is en waar het prettig spelen en werken is.

1.4. Doelgroep

Tot de doelgroep van de meer- en hoogbegaafde kinderen behoren alle kinderen die zorgverbreding behoeven aan de bovenkant. Een kind hoort bij deze doelgroep wanneer hij aan een of meer van onderstaande aspecten voldoet:

- Een kind dat als kleuter een ontwikkelingsvoorsprong heeft.
- Een kind dat getest is en gedefinieerd is als (hoog)begaafd/intelligent.
- Een kind dat "altijd" goede resultaten haalt bij de methode gebonden toetsen (periode van een half jaar). Dit kan ook op een bepaald vakgebied zijn.
- Een kind dat hoge A scoort bij de Cito-toetsen, het leerlingvolgsysteem. Ook dit kan op een bepaald vakgebied zijn.
- Een kind dat onder zijn/haar niveau presteert. Bij kinderen waar dit vermoeden bij bestaat kan intern en/of extern onderzoek uitkomst bieden.
- De hoog intelligente kinderen; die kinderen waarvan we op grond van hun leerprestaties kunnen vaststellen dat zij grote intellectuele capaciteiten hebben, maar waarbij de essentiële persoonlijkheidskenmerken motivatie en creativiteit zich niet als zodanig uiten.

Wanneer wij in dit plan spreken over meer- en hoogbegaafde kinderen is het voor ons niet altijd van belang dat er een IQ-onderzoek is gedaan; ook de andere kinderen die voldoen aan de criteria uit de doelgroep bieden we uitdagender werk aan.

Zie bijlage "Nadere uitleg kenmerken van hoogbegaafden"

1.4.1. Selectiecriteria

We maken op de Meander gebruik van de volgende selectiecriteria:

- Observatie in verschillende situaties (vrije en gebonden situaties)
- Signaleringslijst (de QuickScan).
- Interne gegevens, zoals het Parnassys leerlingvolgsysteem, het CITO leerlingvolgsysteem en de methode gebonden toetsen.
- Extern onderzoek. Soms laat een leerling in de groep en/of thuis bepaalde leer- en persoonlijkheidseigenschappen zien, die niet in verhouding staan tot de resultaten die behaald worden op de toetsen. In dat geval kan een IQ-onderzoek zinvol zijn, aangezien er mogelijk sprake kan zijn van onderpresteren.

2. Signalering

Aandacht voor begaafdheid begint met een goede gestructureerde signalering. Begaafde kinderen worden niet altijd herkend en regelmatig onderschat. Kinderen die niet (vroegtijdig) worden gesignaleerd hebben meer kans om gedemotiveerd te raken of te gaan onderpresteren.

We maken gebruik van de QuickScan.

Uitgangspunt is dat er een onderscheid wordt gemaakt tussen de signaleringsfase en diagnosefase. In de signaleringsfase wordt gekeken naar alle kinderen.

2.1. Signalering bij de kleuters

- Intake/verkennd gesprek bij binnenkomst.
- Startgesprek begin van het schooljaar.
De leerkracht voert in groep twee in de eerste maand een startgesprek met ouders. In dit gesprekje leert de leerkracht het kind meer kennen en komen mogelijke talenten en onderwijsbehoeften ter sprake.

2.2. Signalering in de groepen 3 t/m 8

- Startgesprek begin van het schooljaar

De leerkracht voert elk jaar in de eerste maand een startgesprek met ouders. Vanaf groep 5 is hier ook het kind bij aanwezig. In dit gesprek leert de leerkracht het kind meer kennen en komen mogelijke talenten en onderwijsbehoeften ter sprake.

- Signaleringslijst, de QuickScan

Aan het eind van het schooljaar wordt de QuickScan ingevuld. Dit wordt gedaan door de leerkracht die op dat moment voor de klas staat. Wanneer een bepaalde score wordt behaald, wordt het tweede deel van de QuickScan uitgevoerd. Bij een bepaalde score en de signalering van de leerkracht, heeft een leerling recht op een plek in de Plusgroep. Op dit moment is de Plusgroep voor leerlingen van de groepen 4 t/m 8.

- Signalering door de leerkracht

In overleg met IB worden er ook wel eens leerlingen in de Plusgroep geplaatst die niet uit de QuickScan komen.

2.3. Signalering van onderpresteerders

Onderpresteren is langdurig minder presteren dan wat op basis van de aanwezige mogelijkheden van iemand verwacht mag worden.

Er zijn twee uitingsvormen van onderpresteren te onderscheiden:

- Relatief onderpresteren
Het kind presteert duidelijk minder dan het op grond van zijn/haar intelligentie zou kunnen presteren. Het kind presteert dan wel boven of rond de norm van de groep, maar beneden de eigen capaciteiten. Deze vorm is moeilijk te herkennen.
- Absoluut onderpresteren
Het kind presteert onder de norm, onder het gemiddelde van de groep. Deze vorm is makkelijker te herkennen dan het relatief onderpresteren. Deze leerlingen hebben een afkeer van intellectuele prestaties, een slechte werkhouding, gebrek aan zelfdiscipline, maken taken niet af en hebben minderwaardigheidsgevoelens.

Signalen van onderpresteerders:

- De resultaten worden steeds minder.
- Het kind heeft kennis van zaken die nog niet in de klas behandeld zijn.
- Het kind maakt fouten bij makkelijke opdrachten, maar blijkt wel de antwoorden op moeilijke vragen te weten.
- Er is een groot verschil in kwaliteit tussen mondeling en schriftelijk werk.
- Het kind vertoont lastig of onaangepast gedrag of lijkt juist weg te dromen.
- Demotivatie.
- Het werktempo ligt laag.
- De resultaten zijn erg wisselend.
- Ze vallen soms op in het creatieve of het probleemoplossend denken.
- Ze kunnen baat hebben bij verrijken, versnellen en samenwerken met ontwikkelingsgelijken. Hiervoor zullen zij zelf geen actie toe ondernemen.
- Deze kinderen nemen geen verantwoordelijkheid voor wat ze doen, willen tegelijk zelfstandig zijn en verzetten zich vaak tegen de leerkracht.
- Ze hebben een slechte werkhouding, maken taken niet af.
- Het ontbreekt hen aan zelfdiscipline, zijn snel afgeleid en impulsief.

Onderpresteren kan leiden tot demotivatie en teleurstelling bij het kind. Wij vinden het belangrijk dat kinderen plezier hebben in hun schoolloopbaan en in het leren van nieuwe zaken, en daarom vinden wij het van belang om adequaat met onderpresteren om te gaan.

Wanneer de onderwijsbehoeften van (hoog)begaafde kinderen vroegtijdig en goed in kaart gebracht zijn, kan onderpresteren voorkomen worden.

Het is van groot belang dat het kind voldoende uitdaging geboden wordt, zodat hij/zij zich op zijn/haar niveau verder kan ontwikkelen.

3. Onderzoeksfase

De signalering is afgesloten. Mogelijk is er sprake van een ontwikkelingsvoorsprong of hoogbegaafdheid. In dit geval bepaalt de leerkracht in samenwerking met de intern begeleider of de leerling geplaatst kan worden in de Plusgroep en/of bij de Rekentijgers.

Dit besluit wordt genomen op basis van onderstaande gegevens:

- Gegevens uit het leerlingvolgsysteem (LVS).
- Soms zal het nodig zijn om door te toetsen om een juist beeld te krijgen van het beheersingsniveau (FN) van het kind:
- Gesprek met het kind
De leerkracht heeft een gesprek/meerdere gesprekken met het kind om erachter te komen wat het kind zelf over zijn ontwikkeling en school denkt en om zicht te krijgen op het welbevinden van het kind.
- Sociaal-emotionele ontwikkeling.

3.1. Het oudergesprek

De leerkracht en eventueel de intern begeleider nodigt de ouders uit voor een oudergesprek, in overleg met het kind erbij voor eventuele plaatsing in de Plusgroep en/of bij de Rekentijgers.

3.2. Extern onderzoek

In een aantal situaties zal er extern onderzoek moeten plaatsvinden. In het geval van bijvoorbeeld onderpresteren, vervroegd doorstromen, gedragsproblemen, tegenstrijdige informatie, bijkomende belemmeringen als dyslexie, zal er reden zijn voor extern onderzoek. De leerkracht en intern begeleider gaan hierover in gesprek met ouders.

4. Begeleiden en plan van aanpak

Wanneer alle gegevens zijn verzameld, volgt er een plan van aanpak waarin punten als verrijken en verbreden van de lesstof of het versnellen worden vermeld. Het plan wordt gemaakt door de leerkracht in samenwerking met de intern begeleider en met het kind en de ouders besproken.

4.1. Begeleiding en zorg

Begeleiding en zorg betreffen niet alleen het meer- en hoogbegaafde kind, maar ook de leerkracht die het kind in de groep heeft gekregen.

4.1.1. Begeleiding van het kind dat versnelt

Vanaf het moment van instroom in de nieuwe groep kijken we zorgvuldig naar welke leerstof aangeboden wordt.

We houden het emotionele welbevinden van het kind nauwkeurig in de gaten.

Voorafgaand aan de versnelling wordt bekeken op welke gebieden de leerkracht ondersteuning nodig heeft.

4.1.2. De begeleiding van leerlingen in groep 1-2

Bij leerlingen in de groepen 1 en 2 spreken wij van een ontwikkelingsvoorsprong. Aanpassingen in het leerstofaanbod in groep 1 en 2 komen neer op het overslaan van opdrachten die de leerling met de ontwikkelingsvoorsprong al beheerst. Het is van belang dat de kleuter zoveel mogelijk werk- en spelopdrachten aangeboden krijgt door de leerkracht in eigen groep op zijn niveau. In de onderbouw werken we situatie- en kindgericht. Dat wil zeggen dat we naar de ontwikkeling van het kind kijken, zijn belangstelling in kaart brengen en aan de hand daarvan kijken hoe we die ontwikkeling het beste kunnen begeleiden en stimuleren. Doormiddel van observaties wordt bekeken welke opdrachten voor een kind zinvol zijn. We kijken hierbij niet alleen naar de cognitieve ontwikkeling, maar naar alle ontwikkelingsgebieden.

4.1.3. Begeleiding van buiten de school

In alle gevallen waarbij in de fase van onderzoek duidelijk is geworden dat de observaties van ouders en/of groepsleerkracht indiceren dat er reden tot zorg is en wij menen dat wij die zorg binnen onze basisondersteuning niet zelf kunnen bieden, geldt dat wij afhankelijk zijn van externe hulp en begeleiding.

Wij zullen hierover met de ouders in gesprek gaan en adviseren onderzoek naar hun kind te laten verrichten en daarbij aangeven dat wij praktijkgerichte begeleidingsadviezen willen voor de begeleiding van hun kind.

Voor de begeleiding van hoogbegaafde leerlingen met een eventuele leer- en/of gedragsstoornis (dyslexie, ADHD, een stoornis in het autistisch spectrum) zullen wij net als bij alle andere leerlingen waarbij dat het geval is, gebruik maken van de ondersteuning en begeleiding die door externe deskundigen kan worden gegeven.

4.2. Verrijken

De verrijkingsstof is een structureel onderdeel van het dagelijkse onderwijsaanbod. Verrijking kan verschillende vormen hebben, zoals verdieping en verbreding. Bij verdieping wordt de basisstof uitgebreid met opdrachten waarin deze kennis of vaardigheden worden verdiept of toegepast in iets nieuws. Bij verbreding worden onderdelen van vakken of materialen aangeboden die niet tot het reguliere onderwijsaanbod behoren.

Praktische aandachtspunten hierbij zijn:

- Het werk biedt registratie en beoordelingsmogelijkheden.
- Het kind kan er zelfstandig mee werken (in de groep).
- Het vraagt niet veel voorbereiding van de leerkracht.

Inhoudelijke aandachtspunten hierbij zijn:

- Het werk is niet meer van hetzelfde.
- Het overstijgt het didactische niveau van het kind.
- Het werk doet een beroep op de creativiteit van het kind.
- De opdrachten moeten voldoende uitdaging bieden.

De resultaten kunnen eventueel terug worden gekoppeld naar de groep, bijvoorbeeld door het geven van een presentatie.

Het samenwerken met ontwikkelingsgelijken kan bijzonder verrijkend zijn.

4.2.1. Inzet Plusgroep

Kinderen die bij de QuickScan een minimale score van acht punten hebben gehaald komen in aanmerking voor de Plusgroep. Deze is er voor groep 4 t/m 8.

Kinderen die hoogbegaafd zijn leren op een andere manier dan kinderen die meer- of gewoon begaafd zijn.

In de Plusgroep willen we een stimulerende leeromgeving creëren die bijdraagt aan het ontwikkelen van talenten. Een manier om aan de criteria voor een rijke leeractiviteit te voldoen, is door bij de lessen of projecten vragen en opdrachten op te nemen die een beroep doen op het hogere orde denken.

Bij hogere orde vragen en opdrachten zijn voor het antwoord of de uitvoering de vaardigheden: analyseren, evalueren en creëren nodig.

De kinderen leren projectmatig samen te werken, leren-leren, reflecteren, plannen en leren fouten maken.

Om dit te kunnen realiseren, maken we in de Plusgroep gebruik van de pittige plustorens, de methode levelwerk, thema projecten, we leren filosoferen en maken daarbij gebruik van speciale filosofie kaartjes, of we hebben een les uit het boek: "Filosofievaardig".

4.2.2. Inzet methode ReKentijger

Kinderen die bij de Cito rekenen minimaal een A+ score halen of waarvan de leerkracht het vermoeden heeft dat deze leerling meer aankan, gaan werken met de methode ReKentijger. Dit is een methode voor begaafde en hoogbegaafde kinderen waarin reken- en wiskundige activiteiten aan bod komen. Deze activiteiten hebben een open karakter, zijn complexer en creatief. Ze vragen van kinderen om (wiskundige) samenhangen te doorzien, kennis te construeren en verschillende vaardigheden te combineren. Kinderen moeten kritisch nadenken over wiskundige- en meetkundige onderwerpen en over problemen die een beroep doen op (mathematisch) logisch denken. Een kritische houding, redeneren en uitleggen zijn daarbij belangrijk. Van groep 3 t/m groep 8 worden op het gebied van getallen en bewerkingen, meten en meetkunde, logisch denken en redeneren en combinaties van deze drie, opdrachten in opbouwende graad van moeilijkheid aangeboden. De leerlingen werken in een methode werkboek. Hierbij wordt samenwerken gestimuleerd. Binnen deze samenwerking moeten de kinderen hun eigen werkwijze en argumentatie aan een ander kunnen uitleggen en verdedigen. Zo leren kinderen kritisch naar eigen oplossingen/uitleg en die van anderen te kijken. De leerkracht geeft instructie, begeleidt en evalueert het gemaakte werk en maakt daarbij gebruik van coöperatieve werkvormen.

4.3. Versnellen

Versnellen is het op een eerder moment leerstofinhoud aanbieden dan gebruikelijk is bij andere (modale) kinderen. Wij bedoelen met versnellen het verkorten van de basisschoolperiode. Dit kan gebeuren door een groep over te slaan; twee groepen in één jaar doen of vervroegd naar groep 3 gaan.

- Op de Meander vinden wij versnelling zinvol als:
- Er een aangetoonde didactische voorsprong bestaat.
- De sociaal-emotionele ontwikkeling aansluit bij kinderen in de hogere groep.
- De werkhouding geen belemmering vormt voor het meedoen in de hogere groep.
- De zelfstandigheid voldoende is om zich in de hogere groep te handhaven.

In geval van een mogelijke versnelling wordt er gewerkt volgens het protocol 'Versnellen' (zie bijlage).

Versnellen alleen leidt meestal niet tot het gewenste resultaat. Naast versnelling is er meestal nog een vorm van verrijking nodig. Namelijk de leerstijl en de mogelijkheden van het hoogbegaafde kind maken dat ook voor moeilijker stof minder tijd nodig is.

Na overleg met ouders, leerkracht en de intern begeleider kan besloten worden een kind een groep over te laten slaan. Dit besluit vindt plaats op basis van de signaleringen, de onderzoeken, bevindingen van het kind, ouders en de leerkracht. Dit besluit wordt eerst met de intern begeleider besproken. Als de school en ouders niet tot overeenstemming komen, beslist de school.

Wanneer het besluit positief is, wordt er een programma gemaakt waarbij het kind de stof van de groep die hij/zij overslaat wordt ingehaald. Dit versnellingsprogramma vindt bij voorkeur in de huidige groep plaats. Overgang naar andere groep wanneer dit programma doorlopen is. Uitzondering kan zijn wanneer het programma met de zomervakantie bijna doorlopen is.

4.4. Inzet van materialen

De leerkracht biedt de meer- en hoogbegaafde kinderen passend werk aan, in overleg of met hulp van de intern begeleider. In de kleuterperiode kan dit door middel van moeilijker ontwikkelingsmateriaal, constructiemateriaal, uitdagender opdrachten op de weektaak of verdieping van de basisstof.

In de groepen 3 t/m 8 wordt bij het zelfstandig werken de leerstof verrijkt met extra (verdieping) of ander (verbreding) werk. Om de basisstof in te dikken wordt bij rekenen de 3-ster aanpak gebruikt. Ook kan, na didactisch onderzoek, worden besloten het kind niet de (hele) instructieles te laten volgen, maar dat n.a.v. de schaduwtoets bepaald wordt welke onderdelen nog geoefend moeten worden en welke overgeslagen kunnen worden. Tevens kan er besloten worden het kind te laten deelnemen aan de Plusgroep en/of de methode Rekeningtjger.

De leerkracht draagt zorg voor de evaluatie en overdracht van de onderwijsaanpassingen. Het gemaakte extra en/of ander werk wordt beoordeeld en vermeld in het rapport.

4.5. Rol van de leerkracht en intern begeleider

De leerkracht is zich bewust van het feit dat meer- en hoogbegaafde kinderen op een andere manier leren (ze hebben genoeg aan een korte of zelfs geen uitleg; nemen grote denkstappen, hebben andere denkstrategieën; raken gedemotiveerd door herhalingen) en houden daar rekening mee.

De keuze van de verrijkingsstof ligt bij de leerkracht, eventueel in overleg met de intern begeleider.

Het kind spreekt zijn interesse en voorkeur uit bij het maken van werkstukken en projecten.

Op deze manier maakt de leerkracht het kind eigenaar en medeverantwoordelijk voor de keuze van het werk en zijn ontwikkeling en proces. De leerkracht licht de ouders in.

De intern begeleider begeleidt en bewaakt het gehele proces. Dit kan in de toekomst eventueel worden overgenomen door een begaafdheidscoördinator en/of talentbegeleider, die zorg draagt voor de kinderen uit deze doelgroep.

5. Evaluatie en verantwoording

5.1. Evaluatie

Wij willen ons handelen goed kunnen volgen en beoordelen en hebben ervoor gekozen om op drie niveaus de maatregelen voor een meer- of hoogbegaafde leerling te evalueren.

- Met teamleden en intern begeleider

Kinderen die vallen onder de doelgroep van dit beleidsplan vallen onder de zorgleerlingen en behoren mede tot de verantwoordelijkheid van de intern begeleider. Deze kinderen worden besproken in de overlegstructuren die er binnen onze school zijn voor zorgleerlingen. Deze afspraken worden vastgelegd in het zorgdossier van het kind.

- Met de leerling

De leerkracht spreekt regelmatig met de leerling over het gemaakte werk. Tijdens dit gesprek is er ook ruimte en aandacht voor hoe de leerling aankijkt tegen de gevolgde aanpak en de dagelijkse gang van zaken in de groep. De resultaten hiervan worden besproken tijdens het evaluatiegesprek met de ouders.

5.2. Verantwoording

De algemene coördinatie van de zorg binnen onze school is een taak van de intern begeleider.

De intern begeleider is verantwoordelijk voor:

- Coördinatie uitvoering onderzoek
- Interpreteren en verslaglegging van gegevens uit het onderzoek
- Procedure vervroegde doorstroming
- Bespreking van het handelingsplan van de leerkracht
- Evaluatie met de ouders in samenwerking met de groepsleerkracht
- Bewaken doorgaande lijn in de aanpak over leerjaren heen
- Beheren en uitbreiden verrijkingsmateriaal (uiteindelijk de taak van de begaafdheidscoördinator en/of talentbegeleider)

De dagelijkse zorg en begeleiding is binnen onze school een taak van de groepsleerkracht. De groepsleerkracht is verantwoordelijk voor:

- Opstarten en verrichten signaleringsprocedure
- Aanmelden voor diagnostisch (extern) onderzoek, indien nodig
- Verzamelen en checken didactische gegevens
- Verzamelen observatiegegevens voor het onderzoek
- Opstellen plan van aanpak
- Aanpassingen in het leerstofaanbod door middel van verbreden en verrijken
- Evaluatie met de het kind en ouders in samenwerking met de intern begeleider

Bijlagen

Bijlage 1: Nadere uitleg kenmerken van hoogbegaafden

Snel van begrip

Hoogbegaafde leerlingen zijn kinderen die halverwege de instructie vaak allang in de gaten hebben waar de leerkracht op aanstuurt. Dit betekent niet dat zij dat ook direct laten merken.

Grote algemene interesse

We zien dit bij (hoog)begaafde kinderen vaak terug bij het maken van werkstukken, houden van spreekbeurten en gewoon bij de verwerking van de zaakvakken. Zij hebben een grote parate kennis en kunnen deze op verschillende momenten naar voren halen. Zij verwerken die kennis over het algemeen in hun vrije tijd en ervaren het niet als leren.

Hoog leertempo

De behoefte aan herhaling is nagenoeg nihil. Het zijn kinderen die in staat zijn om kennis van verbanden en gehelen te overzien waardoor zij in staat zijn om kennis van diverse gebieden te integreren. Daarnaast zijn het leerlingen die bijzonder goed de op verschillende terreinen aangeleerde vaardigheden kunnen toepassen op nieuwe gebieden. Zij kunnen dus stof uit hogere leerjaren snel eigen maken. Overigens wil een hoog leertempo nog niet zeggen dat zij ook een hoog werktempo hebben.

Taalvaardig

(Hoog)begaafde kinderen zijn in staat om te 'spelen' met taal en zijn ook zeer taalvaardig. In sommige gevallen gebruiken deze hun taalvaardigheid onbewust als een verweer- of afweermechanisme. Voor ouders en leerkrachten kan dit soms tot wanhoop leiden; zij krijgen geen grip op het kind omdat dit in staat is om iedere discussie die gevoerd wordt te winnen.

Probleemoplossend vermogen

Om een probleem op te lossen kunnen ze wegen kiezen die volkomen van de daartoe geëigende paden afwijken en waarbij zij bij het komen tot de oplossing in staat zijn om buiten gewone denkkaders te treden. De consequentie is dan ook, als we het werk van deze kinderen nakijken, we soms heel goed moeten uitzoeken waarom het kind tot een bepaald antwoord komt.

Groot analytisch inzicht

Op cognitief en ook op sociaal gebied zien we vaak dat zij eigenlijk heel precies in kaart kunnen brengen wat de crux is van een situatie waarin zij zich bevinden.

Creativiteit en originaliteit.

Hun oplossingen voor problemen zijn origineel en niet altijd het meest voor de hand liggend.

Geestelijk vroegrijp

Begaafde kinderen zijn veelal op jonge leeftijd bezig met vraagstukken die eigenlijk niet bij die leeftijd passen. Zaken als dood, oorlog, liefde, trouw maar ook sociale verhoudingen zijn voor hen onderwerpen waarover zij zich een mening vormen. Het zijn de kinderen waarvan we als snel geneigd zijn te zeggen dat ze wat 'ouwelijk' overkomen.

Breïnbrekers

Hoogbegaafde kinderen lijken meer dan andere kinderen plezier te beleven aan het verrichten van moeilijke taken. Het is echter wel belangrijk dat zij van jongs af aan met moeilijke taken geconfronteerd worden. Is dit niet het geval, dan verleren zij zich in te spannen en zijn zij sneller dan andere kinderen uit het veld geslagen als ze voor een taak gesteld worden waar zij niet meteen uit komen.

Een goed geheugen

Kennis, een belofte, een uitspraak blijven lang hangen. Het is echter niet zo dat een goed geheugen betekent dat hoogbegaafde kinderen daarom ook per definitie goed kunnen of willen automatiseren. Het leren van tafels of topografie is juist voor deze kinderen iets wat zij zien als een stompzinnige activiteit.

Doorzettingsvermogen

Het is deze groep leerlingen die bijvoorbeeld heel goed kan werken met uitgestelde doelen. Zij kunnen volharden in het volbrengen van complexe taken.

Streeft naar perfectie

Voor hen ligt de prestatie in het foutloos doen, in het precies zijn, in het beter dan de beste zijn. Dit streven kan enerzijds heel stimulerend werken, anderzijds kan het ook belemmerend zijn. Het kan soms uitmonden in faalangst.

Voorkeur voor zelfstandig leren

Ze willen zelf de zaak ontdekken, zelf leren en vooral zelf doen.

Is sterk betrokken op bepaalde terreinen.

Het zijn kinderen met een groot inlevingsvermogen dat door hun grote cognitieve vaardigheden ook nog eens versterkt wordt.

Kan intuïtief denken

Het kind kan puur op zijn intuïtie antwoorden. 'Gewoon, dat denk ik'.

Behoefte aan contact met volwassenen

Opvallend is dat het merendeel de behoefte heeft aan contact met volwassenen. Ze blijven na school nog graag even 'hangen'. In andere gevallen zien we dat deze kinderen hun werk niet maakt omdat hij de enorme behoefte aan leren heeft, maar gewoon omdat hij zijn leerkracht aardig vindt. Het hoogbegaafde kind heeft dus niet alleen een ander leerstof aanbod nodig, maar heeft vooral die meester of die juf nodig die hem laat merken dat hij er mag zijn.

Het gemakkelijk kunnen analyseren van problemen

Hoogbegaafde leerlingen zijn snelle probleemanalysers. Zij kunnen snel vaststellen wat de aard van een probleem is. Daarnaast zijn hoogbegaafde leerlingen vaak vindingrijk in het ontwikkelen van eigen oplossingsmethoden. Dit kan soms problemen opleveren als zij zich een verkeerde oplossingsmethode hebben aangeleerd, omdat zij deze methode moeilijk weer los kunnen laten.

Het maken van grote denksprongen

Een hoogbegaafde leerling maakt grotere leerstappen en heeft daarom minder tijd nodig.

Voorkeur voor abstractie

Hoogbegaafde leerlingen kunnen goed abstract denken. Zij generaliseren gemakkelijker dan hun andere klasgenoten en hebben een goed overzicht van de het geheel van de kennis. Zij hebben geen behoefte aan concretisering van de lesstof door het gebruik van voorbeelden.

Bijlage 2: Inventarisatielijst uitdagende materialen

In groep 3:
Smartgames

In groep 4:
Smartgames

Kast groep 5:
Werkboekjes pluswerk,
Taalmaatjes, leesbegrip

In groep 5:
Smartgames

Kast groep 6:
Nikitin (spel voor ruimtelijk inzicht)
Houten 3d puzzel
Map met werkbladen verdiepingswerk
Varia plus

In groep 6:
Smartgames

Kast groep 7:
Varia plus
Nikitin
Mand met verdiepingswerkbladen
2 manden met smartgames

In groep 7:
Smartgames

Kast groep 8:
Bak met werkboeken:
Taal
Informatieverwerking
Rekenen
Spelling
Nikitin
Schubitrix
Trivision

In groep 8:
Smartgames

Plusgroep lokaal:
Pittige plustorens
Bak met project taken
Opdracht bladen "Out of the box denken"
Werkboekjes;
Logische Breinbrekers Medium, Large en XXL
32 Breinkrakers
Plustaak Rekenen 3/4, 4/5, 8

Magazijn:
Rekentijger groep 3 t/m 8
Rekenmeesters groep 3 t/m 8
Taalmeesters groep 3 t/m 8

Bijlage 3: Leerlijn Plusgroep

Leerlijn Plusgroep van groep 4 t/m groep 8

Groep	Doel	Bereiken met
4	Ontdekken van lerenleren.	Hogere orde denkvragen, denksleutels, "out of the box" opdrachten
5	Leren met informatie omgaan, hoe een tekst omzetten in eigen woorden. Leren verder door te denken.	Projecten waar onderzoek voor nodig is, filosoferen, projecten uit pittige plustorens, "out of the box" opdrachten.
6	Verder ontwikkelen van informatieverwerking. Leren leren. Verder ontwikkelen doordenken.	Projecten in teamverband en individueel, projecten uit pittige plustorens. Filosoferen. Hogere orde denkvragen.
7	Verder ontwikkelen van informatieverwerking. Leren leren. Verder ontwikkelen doordenken.	Projecten in teamverband en individueel, projecten uit pittige plustorens. Filosoferen. Hogere orde denkvragen.
8	Verder ontwikkelen van leren leren. Talent verder ontwikkelen.	Uitdagende opdrachten uit te voeren in teamverband of individueel, filosoferen, pittige plustorens. Uitdagende opdrachten van internet.

Bijlage 4: Protocol Versnellen

Richtlijnen bij versnellen:

Groep 1/2

Sociaal-emotioneel:

- Het kind is niet gelukkig in de eigen groep.
- Het kind heeft voornamelijk contact met oudere kinderen en/of volwassenen.
- Het kind heeft weinig aansluiting in de groep.
- Het kind laat gedrag zien wat niet passend is bij het kind of niet eerder is voorgekomen.

Cognitief:

- Het kind voldoet aan alle lees- en spelling voorwaarden:
  - Heeft belangstelling voor lezen en schrijven.
  - Snapt woordobjectivatie.
  - Kan gericht rijmen.
  - Kan woorden tellen in zinsverband.
  - Auditieve synthese in context.
  - Auditieve analyse.
  - Kan kleine verschillen in letters herkennen.
  - Kent of herkent al ongeveer 15 letters.
- Het kind voldoet aan alle rekenvoorwaarden:
  - Kan synchroon tellen van 1-20.
  - Herkent de cijfers 1-10.
  - Kan terugtellen van 10-0.
  - Kent het conservatieprincipe.
  - Kan de hoeveelheden 1 t/m 6 en 10 in één keer tonen zonder te tellen.
  - Kan resultatief tellen.
  - Kan de handelingen bij de begrippen één meer, één minder, twee meer, twee minder en evenveel goed hanteren.
  - Kan afstanden en inhouden meten met verschillende maten.
  - Kan begrippen groter en kleiner (enz.) door vergelijken relatief zien.

Groep 3 t/m 7

Sociaal-emotioneel:

- Het kind is niet gelukkig in de eigen groep.
- Het kind heeft voornamelijk contact met oudere kinderen en/of volwassenen.
- Het kind heeft weinig aansluiting in de groep.
- Het kind laat gedrag zien wat niet passend is bij het kind of niet eerder is voorgekomen.

Cognitief:

- Het kind komt uit de QuickScan.
- Het kind heeft een intelligentie boven de 120.
- Het kind heeft een vermoeden van onderpresteren.
- Er is sprake van minimaal 1 jaar leervoorsprong op ten minste het gebied van aanvankelijk spelling, rekenen en technisch- en begrijpend lezen, welke af te lezen is aan de landelijke genormeerde toetsen voor deze vakgebieden (minimaal B-scores op de Cito).

Kinderen kunnen maximaal 1 jaar versnellen tijdens de basisschoolperiode.

Zorgroute versnellen:

- Het kind zal door leerkracht worden ingebracht op de groepsbespreking met de intern begeleider uiterlijk in maart.
- De intern begeleider bespreekt in het IB/directieoverleg de leerling en er wordt een beslissing genomen: versnellen of niet.
- School gaat in gesprek met ouders.
- Er wordt een onderzoek gestart. De leerling wordt door getoetst totdat het een B-score laat zien. Eventueel wordt er externe expertise de school ingehaald (samenwerkingsverband).
- Wanneer het beeld nog niet duidelijk is, zal een capaciteitenonderzoek en/of didactisch onderzoek nodig zijn. (Dit wordt niet door school bekostigd).
- Zit een leerling in groep 7, kan er gekeken worden of het kind versneld naar het V.O. kan.
- School zal samen met ouders kijken wat het best passend is bij een kind.